

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖS**

PAŽYMA

DĖL VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-657 12, 22², 23, 23³, 25, 27, 28, 29³, 32, 33, 40 STRAIPSNIŲ, PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 35¹ IR 35² STRAIPSNIAIS PROJEKTO (TAP-20-1625) (TAIS-20-10601(2))

2020-10-06 Nr. NV-2692

Vilnius

Rengėjas: Teisingumo ministerija.

Tikslas: siekti efektyvesnio vartojimo ginčų neteisminio sprendimo, skatinant pardavėjus, paslaugų teikėjus kuo anksčiau taikiai išspręsti ginčus su vartotojais, taip pat efektyvesnės vartotojų apsaugos nuo nesąžiningų sąlygų vartojimo sutartyse, nustatant pardavėjų, paslaugų teikėjų atsakomybę už nustatytų nesąžiningų sąlygų taikymą.

Esama situacija:

- vartojimo ginčus nagrinėjančios institucijos vartojimo ginčus nagrinėja neatlygintinai. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos (VVTAT) duomenimis, vidutinės vieno vartojimo ginčo nagrinėjimo VVTAT sąnaudos yra apie 270 eurų. 2016–2019 metų laikotarpiu metinis VVTAT išnagrinėjamų vartojimo ginčų skaičius padidėjo 54 proc. (nuo 3 076 iki 4 726). VVTAT vykdomoje vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūroje mažėja pasiektų taikių susitarimų lygis – nuo 54 proc. (nuo visų gautų vartojimo ginčų) 2018 m. iki 43 proc. 2019 m.;
- Vartotojų teisių apsaugos įstatyme nėra nustatyta pardavėjų, paslaugų teikėjų atsakomybė už nesąžiningų sąlygų taikymą sutartyse su vartotojais. VVTAT ar teismui nustačius, kad vartojimo sutarties sąlygos yra nesąžiningos, tačiau pardavėjui, paslaugų teikėjui jas ir toliau taikant sutartyse, jam nėra taikoma jokia teisinė atsakomybė.

Esmė:

- siekiant skatinti didesnę pardavėjų, paslaugų teikėjų suinteresuotumą spręsti vartojimo ginčus taikiai, numatoma pardavėjo, paslaugų teikėjo pareiga atlyginti vartojimo ginčus nagrinėjančios institucijos ginčo nagrinėjimo išlaidas (pavyzdžiui, VVTAT patirtas prekės apžiūros išlaidas), kai priimamas sprendimas vartotojo naudai. Šių išlaidų dydis būtų nustatytas pagal Vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūros taisykles, tvirtinamas teisingumo ministro, ir jis turės būti pagrįstas vartojimo ginčo neteisminio sprendimo sąnaudomis;
- detaliai reglamentuojama vartojimo sutarčių nagrinėjimo dėl nesąžiningų sąlygų nustatymo administracinė procedūra: procedūros pradžia (VVTAT sprendimo pradėti arba atsisakyti pradėti vartojimo sutarties nagrinėjimą dėl nesąžiningų sąlygų nustatymo priėmimas), procedūros vykdymas (rašytinio proceso tvarka), terminai, pardavėjo, paslaugų teikėjo teisės. Siekiant aukšto vartotojų apsaugos lygio ir skaidrumo, numatomas VVTAT nutarimų dėl vartojimo sutarčių nesąžiningų sąlygų skelbimas VVTAT interneto svetainėje. Bendrosios kompetencijos teismai, kurie turi pareigą vertinti vartojimo sutarčių sąlygų atitiktį nesąžiningumo kriterijams, ir toliau spręs ginčus dėl vartojimo sutarčių sąlygų nesąžiningumo – nustatoma pardavėjo, paslaugų teikėjo teisė, nesutinkant su VVTAT priimtu nutarimu dėl vartojimo sutarties nesąžiningų sąlygų, pateikti ieškinį bendrosios kompetencijos teisme Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka;

- nustatyti pardavėjų, paslaugų teikėjų atsakomybę už vartojimo sutarčių sąlygų, kurios jau buvo pripažintos nesąžiningomis, tolimesnį taikymą. Siūloma: bauda iki 3 procentų metinių pajamų, bet ne didesnė negu 100 000 eurų, o pažeidimą padarius pakartotinai per vienus metus, – bauda iki 6 procentų metinių pajamų, bet ne didesnė negu 200 000 eurų;
- priėmus Projektą, verslo subjektai, kurie pažeidžia vartotojų teises, ir nėra linkę kilusių ginčų su vartotojais išspręsti greitai ir taikiai susitarimu, patirs neigiamas finansines pasekmes – turės atlyginti nustatytas vartojimo ginčus nagrinėjančios institucijos ginčo nagrinėjimo išlaidas.

Derinimas:

- derinta su Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Ryšių reguliavimo tarnyba, Lietuvos banku, Valstybine energetikos reguliavimo taryba, Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba, Lietuvos advokatūra, Nacionaline teismų administracija, vartotojų asociacijoms (Lietuvos vartotojų organizacijų aljansu ir Nacionaline vartotojų konfederacija), verslo organizacijoms (asociacija „Investors‘ forum“, Lietuvos darbdavių konfederacija, Lietuvos pramonininkų konfederacija, Lietuvos verslo konfederacija, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija). Pastabas pateikė Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Lietuvos bankas, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, Nacionalinė teismų administracija, Lietuvos advokatūra ir Lietuvos vartotojų organizacijų aljansas. Dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta, pateikta derinimo pažyma.
- Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė 2020 m. spalio 5 d. išvadoje Nr. NV – 2687 pateikė pastabų ir pasiūlymų dėl parengtojo projekto.

Atitiktis Vyriausybės programai: įgyvendina Vyriausybės programos skirsnio „*Aktyviai ir visapusiškai apsaugoti vartotojai*“ nuostatas.

Dalykinio vertimo išvada:

- atkreiptinas dėmesys, kad pagal dabartinį reglamentavimą vartojimo ginčus ne teismo tvarka nagrinėja Ryšių reguliavimo tarnyba, Lietuvos bankas, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba, Lietuvos advokatūra ir VVTAT. Tačiau VVTAT ne visada turi reikiamų kompetencijų ginčams tam tikrose srityse išnagrinėti (pvz., statybos, transporto, grožio paslaugų) ir yra priversta kreiptis į atitinkamas institucijas pateikti išvadas ginčo klausimais arba užsakyti ekspertinius ir laboratorinius tyrimus. Todėl siūlytina didinti vartojimo ginčus nagrinėjančių institucijų skaičių, įtraukiant Lietuvos transporto saugos administraciją, Valstybinę teritorijų planavimo ir statybos inspekciją ir Nacionalinį visuomenės sveikatos centrą, kurios pagal veiklos pobūdį ir vykdomas funkcijas turi atitinkamas kompetencijas statybos, transporto, grožio paslaugų srityse.

Siūlome klausimą aptarti tarpinstituciniame pasitarime.

Patarėjas

Saulius Gaigalas

Saulius Gaigalas, tel. 8 706 63 789, el. p. saulius.gaigalas@lrv.lt